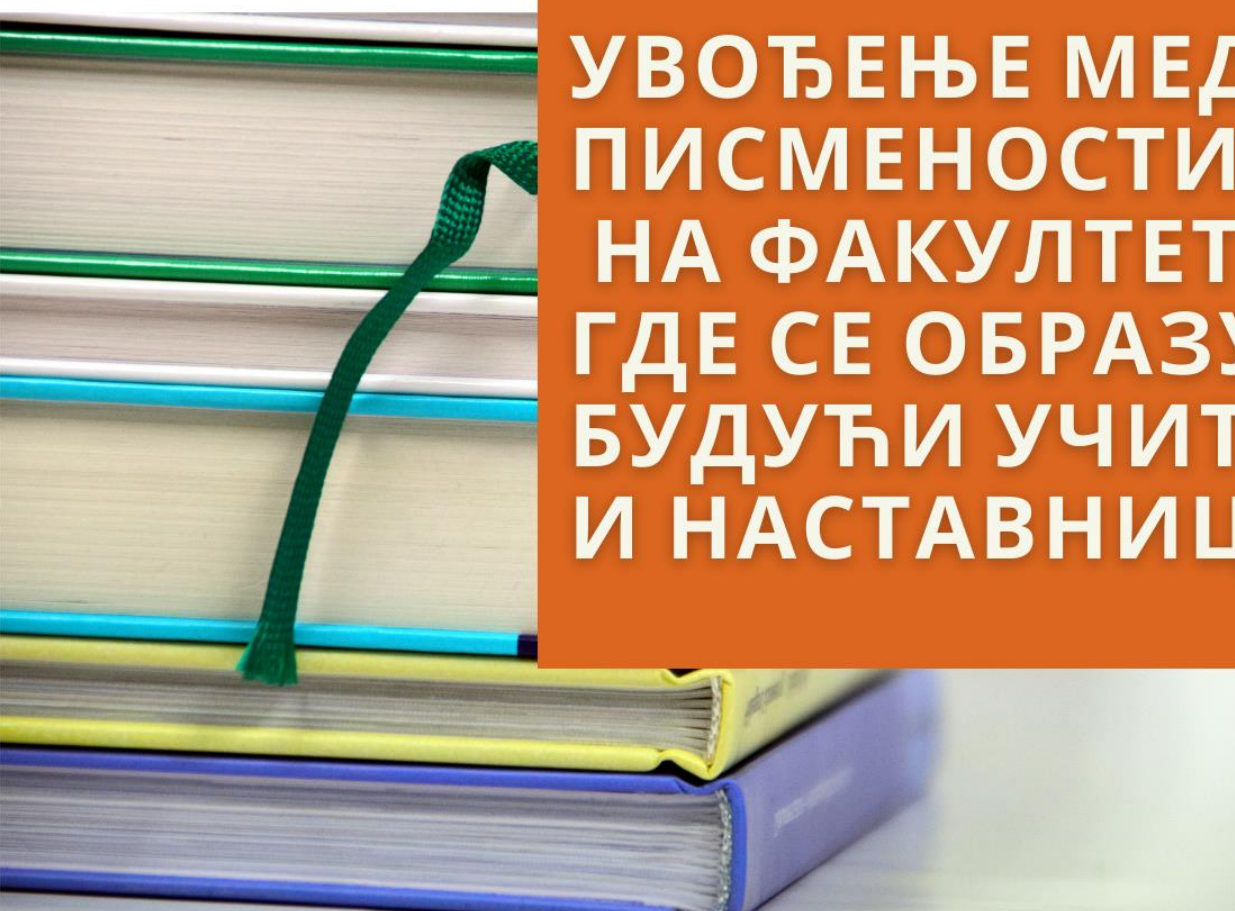

Предлог практичне
политике

**УВОЂЕЊЕ МЕДИЈСКЕ
ПИСМЕНОСТИ
НА ФАКУЛТЕТИМА
ГДЕ СЕ ОБРАЗУЈУ
БУДУЋИ УЧИТЕЉИ И
НАСТАВНИЦИ**

Наслов:

Предлог практичне политике: едукација просветних радника за имплементацију медијске и информационе писмености у образовни систем

Издавач:

Новосадска новинарска школа

Косовска 1/27, Нови Сад

office@novinarska-skola.org.rs

+381 21 42 4164

За издавача:

Милан Недељковић

Ауторка:

Валентина Сигети

Милица Јањатовић Јовановић

Нови Сад, јун 2023.

Овај пројекат финансира
Европска унија

**#ЕУ
ЗА ТЕБЕ**

Пројекат „Унапређење медијске и информационе писмености кроз дијалог са јавним властима - 2“ се спроводи у оквиру пројекта Београдске отворене школе „Дијалог промена“, уз финансијску подршку Европске уније. Садржај овог документа нужно не одражава ставове донатора ни Београдске отворене школе, и за њега је искључиво одговорна Новосадска новинарска школа.

ПРЕДЛОГ ПРАКТИЧНЕ ПОЛИТИКЕ ЗА УВОЂЕЊЕ МЕДИЈСКЕ ПИСМЕНОСТИ НА ФАКУЛТЕТИМА ГДЕ СЕ ОБРАЗУЈУ БУДУЋИ УЧИТЕЉИ И НАСТАВНИЦИ

УВОД

Медијска и информациона писменост (МИП) као методички и педагошки концепт, представља значајан изазов за образовање у 20. и 21. веку. Многобројни покушаји да се медијска писменост уведе у образовање, било као медијска педагогија, медијска продукција, критичко мишљење или неки други концепт, изнова резултира slabим домаћајем, односно ограниченошћу на неколико огледних група или на неколико генерација, а најчешће недовољно квалитетном имплементацијом. Након више покушаја увођења медијске писмености у образовање, а нарочито након дигиталне медијске револуције, постало је јасно да медијска писменост није лекција или сет лекција које је потребно научити како бисмо били писмени, већ процес целоживотног учења, повезивања стечених знања из различитих научних области (једнако природних и друштвених), како бисмо разумели и креирали информације и доносили животне одлуке – све оно што и сам процес образовања већ подразумева. Дакле, да би се обезбедило медијско описмењавање у школама, потребно је променити угао посматрања образовног процеса. образовање није припрема за будући живот или будућу професионалну каријеру, образовање које укључује у себе медијску писменост је припрема за искуства ученика и ученица која се дешавају паралелно са процесом образовања.

Аутори попут Балгера и Дејвисона (Bulger и Davison), наглашавају да процесу медијског описмењавања значајно доприносе различите научне области, попут социјалне психологије, која може да пружи добар увид у начине доношења одлука, док политичке науке дају увид у мотивисано резонување и страначке ставове, како и зашто се шире гласине и дезинформације. Социологија може помоћи да разумемо како страх утиче на наше размишљање и како се развијају предрасуде. Нотли и Дезани (Notley и Dezuanni) додају да истраживања из социоправних студија могу обезбедити разумевање

актуелних питања из области медијског права и регулације, компјутерска наука може објаснити питања технолошке етике и унутрашњег (нетранспарентног) рада технологија; новинарство помаже да се разумеју еволуирајући процеси провере чињеница у дигиталном добу, док економија може помоћи у процесу стицања знања о пословним моделима дигиталних и медијских платформи (Notley & Dezuanni, 2018). Овоме можемо додати студије културе, историје, уметности које помажу разумевању друштвених, повесних и естетских аспеката медијских порука. Ово се не може сматрати исцрпним списком дисциплина које доприносе медијском описмењавању, већ илустративним примером интердисциплинарности коју медијска писменост захтева.

У том случају бисмо МИП могли окарактерисати као интердисциплинарну методiku примене знања на медијско искуство. Самим тим, медијско описмењавање се не може догодити, нити догађати без свеобухватне реформе образовног система. Јер, медијско описмењавање подразумева да сви наставници на својим часовима, када год је то могуће инкорпорирају медијску писменост, односно да се пројектном наставом изврши синтеза знања из различитих области ради реализације медијског пројекта.

У претходним документима и истраживањима која је спроводила Новосадска новинарска школа, разматране су могућности за увођење медијске писмености у образовни систем и проблематизована је капацитираност наставника да реализују наставу на такав начин. Тада су предлагана решења за едукацију просветних радника који већ раде у школама, међутим до сада нису предлагана решења у вези са едукацијом будућих просветних радника, односно студената и студенткиња који се образују за рад у просвети.

Новосадска новинарска школа је тим поводом спровела истраживање (Сигети и Јањатовић Јовановић 2023) о постојећим програмима медијске и информационе писмености на универзитетима у Србији и серију дубинских интервјуа са универзитетским професорима коју се предавали предмет Медијска писменост или су експерти у области медијске писмености, али и даље не предају такав предмет на својим факултетима. У наредном поглављу ће укратко бити представљени основни налази истраживања како би се добио увид у контекст и приказао опис проблема заступљености програма медијске писмености током универзитетског образовања.

ЕДУКАЦИЈА БУДУЋИХ НАСТАВНИКА У ОБЛАСТИ МИП

У претходном документу практичне политике закључено је да би „постојећи начин едукације просветних радника кроз семинаре медијске и информационе писмености требало да представља други корак у едукацији наставника у области МИП. Односно, семинари су неопходни како би пружили континуитет и ажурирање знања и вештина у овој области. Ипак, о едукацији просветних радника би требало размишљати и из угла изузетно ниског степена медијске писмености грађана Србије и у том контексту планирати едукацију будућих просветних радника у области МИП већ у току њихових основних студија” (Јањатовић Јовановић, 2022).

Истраживање које је спровела Новосадска новинарска школа крајем 2022. и почетком 2023. године, показало је да на четири од 41 анализираних факултета постоји предмет *Медијска писменост*, као и да постоје предмети попут *Комуникологије*, *Студија културе*, *Визуелне културе*, и томе слично, кроз које студенти одређених студијских група имају могућност да стекну знање о одређеним аспектима медијске писмености. Истраживањем је закључено да највише шансе да се обучавају о медијској писмености (иако не систематично и свеобухватно) имају студенти учитељских, филозофских и филолошких факултета, док су студенти природних и техничких наука скоро у потпуности лишени овакве могућности. Такође, истраживање је показало да је предмет *Медијска писменост* на факултетима најчешће изборни, тако да студенти могу завршити студије, а да никад нису добили основно знање о медијима (Сигети и Јањатовић Јовановић, 2023).

Дубински интервјуи са универзитетским професорима показали су да студенти радо бирају изборни предмет *Медијска писменост*, да савесно испуњавају предиспитне обавезе и да успевају да повежу медијску писменост са предметом изучавања на матичним факултетима (Исто).

Иако се кроскурикуларна примена препоручује као најбољи метод када је медијска писменост у питању, саговорници у дубинским интервјуима су изражавали став да би ипак требало да постоји предмет *Медијска писменост* који би слушали сви будући просветни радници.

Крајњи закључак спроведеног истраживања указује на то да студенти који се образују за рад у школама не добијају адекватно образовање нити из теорије медија, нити из области методичке примене медијске писмености на настави. Постојеће иницијативе могу послужити као почетни корак и основа за даља истраживања и унапређивања програма медијске писмености на факултетима.

ИСКУСТВО ИЗ ДРУГИХ ЗЕМАЉА

Медијска писменост је саставни део курикулума предфакултетског образовања у европским земљама попут Француске, Финске, Велике Британије, од пре неколико година и Србије. Више деценија је саставни део образовања америчких и канадских ученика и ученица. Међутим, истраживања која се баве факултетским образовањем будућих наставника и наставница у области МИП нису бројна, а неретко ни временски актуелна. Анализирана литература показује да већина земаља која има програме медијске писмености током основног и средњег образовања, нема систематизовану и континуирану едукацију студената који ће након завршеног факултета у школама примењивати медијску писменост - „Комбиновање информационих технологија са медијско-културолошким студијама је од суштинског значаја, али још увек ретко. У оквиру тренутног таласа образовне реформе који даје приоритет најновијој технологији и припремама за каријеру у односу на грађански ангажман и критичко испитивање, школе ће вероватније усвојити само информатичку технологију или информатичку писменост, а не критичко медијско образовање” (Шер, Мамикоњан и Лопез, 2019) (Share, Mamikonyan, Lopez).

Образовање будућих наставника за медијску писменост на европским, америчким и канадским универзитетима дешава се посредно, слично као на универзитетима у Србији, преко различитих предмета сродних медијској писмености, односно на начин да се покрију одређени сегменти медијских теорија. Стога се међу истраживачима такође појавило мишљење да можда није неопходно insistирати на програмима који би имали стриктну дефиницију медијске писмености и јасно зацртан план и програм, већ пре insistирати на исходима које медијска писменост подразумева (Mihailidis, 2008).

Ипак, постоје примери успешне и систематизоване едукације студената у области медијске писмености, која траје више од десет година:

„Универзитет у Калифорнији (UCLA) представља један од ретких примера добре праксе када је у питању институционализација едукације просветних радника у области медијске и информационе писмености. Наиме, овај Универзитет од 2011. године има обавезан курс за све студенте који се припремају да предају у оквиру K-12 образовања, а који се односи на критичко тумачење медијских порука и производњу медијског садржаја – критичка медијска писменост (Critical Media Literacy).“ (Јањатовић Јовановић, 2022:11)

Прегледом литературе установљено је да се универзитетско образовање у области медијске писмености у другим земљама налази пред сличним изазовима као и образовање у Србији. Успешни модели могу служити као пример добре праксе и узор за реформу образовања, међутим, јасно је да није могуће установити један модел који би одговарао свим универзитетима у свим државама. Оно што би требало да буде предмет разматрања јесте потреба да се медијска писменост изучава како би образовање пратило убрзане трансформације информационог окружења:

„Јасно је да не постоји јединствени приступ за решавање компетенција медијске писмености за студенте. Иако се оптимално решење може разликовати од институције до институције, потреба се не разликује: данашњи студенти захтевају сталну изложеност предметима везаним за медије. Ако ће образовни систем – на основном, средњем и универзитетском нивоу – наставити да се прилагођава променљивим потребама савременог живота, важно је размотрити нове начине прилагођавања и боље интеграције нових медија у постојеће наставне планове и програме“ (Schmidt, 2012).

РАЗМАТРАЊЕ ОПЦИЈА

Овим документом практичне политике ће се размотрити опције за системску едукацију студената који се образују за рад у просвети у области медијске и информационе писмености. Приликом разматрања биће укључени резултати истраживања која је спровела Новосадска новинарска школа, препоруке добијене од

универзитетских професора, досадашње искуство Новосадске новинарске школе у раду са студентима, као и пракса универзитета из иностранства. Свака опција ће бити размотрена из угла позитивних аспеката и потенцијалних недостатака, док ће у закључном поглављу кроз дискусију бити препоручена опција која би имала највише могућности за успешну имплементацију.

1. ОПШТИ ПРЕДМЕТ МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ НА СВИМ СМЕРОВИМА ГДЕ СЕ ОБРАЗУЈУ БУДУЋИ НАСТАВНИЦИ

Интердисциплинарност коју подразумева медијска и информациона писменост се на квалитетан начин може спроводити током основношколског и средњешколског образовања, тек када сви наставници који предају у школама имају основна знања о концептима и алатима које медијска писменост подразумева. Документом практичне политике о едукацији просветних радника у области МИП, Новосадска новинарска школа је већ разматрала како би требало да изгледа континуирана едукација просветних радника. Тим документом је предложено да МИП постане и саставни део обавезног образовања свих будућих наставника, што би подразумевало реформу високог образовања. Постојање општег предмета Медијска писменост на факултетима омогућило би да се сви будући наставници упознају са постојећим теоријама у области медија које би подразумевале теорије о различитим формама и сврхама медијских садржаја, медијским утицајима, публици, дигиталним медијима, медијским манипулацијама и томе слично; практична настава би се прилагођавала сваком студијском програму, како би се студенти на најбољи начин припремили за будућу примену медијске писмености током своје професионалне каријере као наставници.

Основно питање које се намеће у случају увођења оваквог општег предмета који би се понудио свим факултетима било би практично-методичке природе, односно питање наставног кадра који би био неопходан како би се на прави начин одговорило на потребу великог броја факултета и још већег броја студијских програма који би добили један нови предмет.

Одговор би се могао потражити на факултетима који су почели да имплементирају изборни предмет Медијска писменост на Филозофском факултету у Новом Саду, на Филозофском факултету у Нишу; на Филолошком факултету у Београду такође се планира реализација оваквог предмета. Наставни кадар би за почетак требало тражити

на поменутиим факултетима. Осим тога, наставни кадар би требало тражити међу експертима за медијску писменост који раде на факултетима, а који, и даље немају могућност да предају предмет Медијска писменост, јер га на већини факултета и даље нема у понуди. Уз то, број професора који би могли да предају предмет Медијска писменост би се могао увећати идентификацијом професора који поседују елементарни сет квалификација за медијско образовање студената, а које би своје квалификације могли надоградити додатним, усмереним едукацијама у области медијске и информационе писмености. На основу искуства Новосадске новинарске школе и сарадње са универзитетским професорима, може се закључити да таквих експерата није мало и да би се радо одазвали на позиве и конкурсе факултета за позицију предавача на предмету Медијска писменост. Када је у питању практични део предмета, односно вежбе на којима би студенти вежбали примену медијске писмености у настави, значајно би било да асистенти припремају вежбе уз менторску подршку предметног професора. На тај начин би се обезбедио спој медијске писмености и конкретног студијског програма.

Предлог силабуса за општи предмет Медијска писменост дефинисан је током истраживања о програмима медијске писмености на факултетима у Србији, које је обухватало и дубинске интервјуе са универзитетским професорима, као и током рада на силабусу за предмет Медијска писменост за факултете у сарадњи са Заводом за унапређење образовања и васпитања.

Предлог садржаја предмета чине теме: основе новинарства, основне теорије о медијским утицајима, медији у улози контролора власти наспрам медија као извора пропаганде, тржиште и уређивачке политике, поређење улога традиционалних медија, нових медија и друштвених мрежа, педагошки модели медијске и информационе писмености, дидактика медија, практична настава.

Комплетан садржај силабуса доступан је као засебан сегмент на крају овог документа.

2. ОБУЧАВАЊЕ ЗА МЕДИЈСКУ ПИСМЕНОСТ У ОКВИРУ СТИЦАЊА БОДОВА ИЗ ПЕДАГОШКО ПСИХОЛОШКО МЕТОДИЧКИХ ПРЕДМЕТА

Закон о основама система образовања и васпитања предвиђа обавезно стицање 30 бодова из педагошких, психолошких и методичких (ППМ) дисциплина. Студенти и

просветни радници могу стицати ППМ бодове током факултетског образовања, а најкасније две године након заснивања радног односа у школи, као услов за полагање испита за лиценцу (члан 142).

С обзиром на то да медијска и информациона писменост, уколико се примењује кроскурикуларно, представља више методичку него теоријску дисциплину, образовање студената у овој области се може разматрати и са аспекта стицања ППМ бодова, конкретно као методика наставе специфичног предмета уз употребу медијске и информационе писмености. То истовремено подразумева и обраду основних феномена из области теорије медија, како би методичка примена имала чињеничку подлогу у теоријском знању.

Универзитети имају различите програме у понуди¹², које студенти и професори могу похађати и полагати предмете из области педагошких, психолошких и методичких дисциплина. Примена медијске писмености у настави, би се у том случају нудила у оквиру предмета из области методичких дисциплина.

На овај начин би се медијска писменост нудила студентима који у оквиру својих редовних студија нису стекли довољно ППМ бодова, док студенти који су довољно бодова стекли током редовног факултетског образовања не би морали да похађају Медијску писменост као предмет из области методичких дисциплина, што се може сматрати и највећим недостатком оваквог приступа.

3. НАСТАВНИЦИ КОЈИ ВЕЋ ПРЕДАЈУ НА ФАКУЛТЕТИМА ДА УВРСТЕ У СВОЈЕ ПРЕДМЕТЕ МЕДИЈСКУ ПИСМЕНОСТ

Медијска писменост као концепт предвиђа свеобухватну примену стечених знања и вештина на разумевање и креирање информација кроз различите облике медија. У том контексту сваки вид знања који се дели, суштински може бити употребљен и у области медијске писмености. Зато се и идеалним обликом подучавања о медијској писмености сматра употреба МИП на свим часовима. То је идеал ком се тежи у планирању предуниверзитеског образовања. Може се поставити и питање зашто то не би био циљ и универзитетског образовања. Професорица Добринка Кузмановић управо овакав вид

¹ <http://www.pef.uns.ac.rs/index.php/courses-list/2021-12-07-11-59-13>

² <https://fzp.singidunum.ac.rs/program-obrazovanja-iz-psiholoskih-pedagoskih-i-metodickih-disciplina/>

увођења медијске писмености на факултете види као најбољи, али недостижан концепт: „Најбоље би било када би сваки наставник на свој начин кроз област којом се он бави уводио ту тему, али прибојавам се да би било као и на нижим нивоима образовања – оно на чему сви треба да раде остане тако да виси негде у међупростору.“ (Јањатовић Јовановић и Сигети, 2023: 27).

Осим тога што би овакав концепт зависио од индивидуалне заинтересованости универзитетских професора, али и од обавеза предвиђених акредитацијом: „Професорица Кузмановић наводи да је 'тешко инсталирати промене на факултетима. Нису само криви наставници. Имају они захтеве, процес акредитације је врло деликатан. Врло је тешко променити ту рачуницу и некако их изместити из устаљеног начина рада. Има наставника који се мењају спонтано, али има и наставника који су прилично инертни'." (Јањатовић Јовановић и Сигети, 2023:30).

Такође, квалитетна и свеобухватна имплементација медијске писмености на факултетима би наишла и на изазов капацитета професора да имплементирају овакав вид наставе. Увођење медијске писмености на све предмете факултетског образовања, стога, може да постане достигнут идеал тек након што више генерација будућих универзитетских професора прође систематичну обуку медијске писмености током свог образовања.

ПОРЕЂЕЊЕ ОПЦИЈА

Приликом поређења предложених опција, потребно је размотрити их по више критеријума:

- комплексности реализације предложене опције
- потенцијалног квалитета реализовања предложене опције
- ефеката који би се постигли предложеном опцијом.

Комплексност реализације предложене опције

Када се говори о комплексности процеса увођења медијске писмености на факулете где се образују будући просветни радници, неопходно је напоменути да свака опција јесте

комплексан подухват који представља изазов за образовни систем. Међутим, комплексност сваке опције је узрокована различитим факторима.

Када је у питању прва опција, односно увођење општег предмета Медијска писменост на свим факултетима, комплексност се огледа у преговорима са универзитетима и усаглашавање око потребе да се овакав предмет уведе за све будуће просветне раднике. Проблем би се отклонио увођењем медијске писмености у сет нужних компетенција за звање наставник/учитељ у основној, односно средњој школи. Потом би било неопходно организовати радну групу за подршку факултетима приликом увођења и имплементације предмета Медијска писменост, те обезбедити контакте сарадника, стручњака у области медијске писмености који би били заинтересовани да држе тај предмет, као и додатне обуке за професоре који поседују елементарни сет компетенција.

Комплексност друге опције се огледа у изазову адаптације програма за стицање ППМ бодова са медијском писменошћу као новом методичком дисциплином. То је потезијално проблематично из више разлога - потребно је обезбедити наставни кадар који ће чинити добри познаваоци теорије медија и методике наставе; осим тога медијска писменост се методички различито прилагођава различитим предметима, те би особа која предаје методiku требало да буде упућена у специфичности различитих предмета (што је готово немогуће постићи).

Комплексност треће опције очигледна је постала током претходних година када су се појавили предлози да наставници основних и средњих школа на својим часовима покушају да примењују медијску писменост. То је резултирало реализацијом медијске писмености на часовима оних наставника који су били ентузијастични и лично заинтересовани за тему, док остали просветни радници из више оправданих разлога нису успели да примене медијску писменост на својим часовима. На основу спроведеног истраживања Медијска писменост на факултетима, односно по тврдњама универзитетских професора, слични су услови и на факултетима (мало времена, а много градива, лична (не)заинтересованост професора, акредитациони процес, итд.) због којих није могуће очекивати да ће професори на факултетима самоницијативно предавати медијску писменост.

Квалитет реализовања предложених опција

Квалитет реализовања имплементације медијске писмености на факултетима најлакше би било пратити кроз прву опцију.

Наиме, постојање Медијске писмености као засебног предмета на сваком факултету би обезбедило процес теоријског обучавања, практичних вежби и стандардизовног система оцењивања.

Уколико се медијска писменост понуди као методичка дисциплина у оквиру ППМ курса, она би се такође могла пратити и стандардизованим протоколима оценити.

Трећа опција, односно предлог да сваки просветни радник на својим часовима спроводи медијску писменост у погледу евалуације квалитета има проблем немогућности стандардизованог разграничавања напретка појединачних студената у области примене медијске писмености, те би евалуација сводила на личне утиске професора и њихове квалитативне процене.

Ефекти

Ефикасност предложених опција може се проверити првенствено бројем и успехом студената који су прошли обуку из области медијске писмености на факултету.

Прва опција би обезбедила најшири обухват студената који су похађали предмет Медијска писменост, јер би се он увео као обавезан на факултетима за образовање просветних радника, док би квалитет био мерљив стандардизованим оцењивањем.

Универзитетским програмима за додатно стицање ППМ бодова ће бити обухваћени само студенти који нису довољно бодова стекли током основних и мастер студија, што би искључило већину студената који немају потребу за полагањем додатних испита, док би квалитет такође било могуће установити оцењивањем.

Обухват студената који би се постигао трећом опцијом је немогуће измерити услед слободног избора сваког факултетског професора да ли ће да предаје медијску писменост или не, док би процена квалитета такође зависила од личне процене професора.

ЗАКЉУЧАК

На основу предложених и анализираних опција, може се закључити да је увођење засебног предмета Медијска писменост на свим факултетима где се образују будући просветни радници, опција која по свим критеријумима има највеће шансе за успешну реализацију, са највећим обухватом студената и мерљивим квалитетом, односно успехом студената након похађања предмета. Није реално очекивати да ће сви студенти у својој наставничкој пракси имати једнаке могућности за примену медијске писмености на својим часовима (на пример, наставник математике или физике би могао да убаци повремено сликовит пример из медија да објасни како се стечено знање на часу може применити за анализу медијских садржаја, посебно имајући у виду теорије завере широко присутне како у традиционалним медијима, тако и на друштвеним мрежама). Међутим, то не значи да медијско описмењавање студентима природних или техничких наука није потребно. У том контексту се медијска писменост на факултетима може посматрати као основна компетенција, која постаје неизоставни део општег образовања, уколико желимо да пратимо напредак савременог информационог окружења. Истовремено, студентима који ће имати више прилика да предају медијску писменост (попут будућих наставника језика и неке од друштвених наука) похађање основног нивоа медијске писмености на факултетима вероватно неће бити довољно да би могли да раде комплексније пројекте медијске писмености са својим ученицима. Међутим, како је већ констатовано у претходним истраживањима и самој пракси Новосадске новинарске школе, просветни радници имају могућност стручног усавршавања у овој области преко акредитованих семинара, као и уз подршку организација цивилног друштва које реализују пројекте медијске писмености последњих година (попут Новосадске новинарске школе, огранка организације Ајрекс у Србији, Нове писмености, итд.).

Обавезни предмет Медијска писменост на факултетима где се образују будући просветни радници представљао би нови корак напред у процесу систематског медијског образовања током сваког образовног циклуса. Уколико би се на адекватан начин спровела, оваква иницијатива би значајно унапредила могућности за примену медијске писмености на нижим нивоима образовања, а кроз неколико генерација би се могло доћи до идеалне опције која би подразумевала општу реформу образовања која

би ишла у смеру интердисциплинарног увезивања различитих научних области по различитим тематским целинама. Медијска писменост се у том контексту може тумачити као први, огледни корак, који треба да покаже како изгледа интеграција различитих видова знања на конкретно медијско искуство. Крајњи циљ, коме би нас медијска писменост приближила, би свакако требало да буде примена различитих знања на сваки облик искуства.

ЛИТЕРАТУРА

Јањатовић Јовановић, Милица (2022). Предлог практичне политике: едукација просветних радника за имплементацију медијске и информационе писмености у образовни систем. Новосадска новинарска школа. Доступно на: [https://novinarska-skola.org.rs/publication/predlog-practicne-politike-za-edukaciju-prosvetnih-radnika-za-
implementaciju-mip-u-obrazovni-sistem/](https://novinarska-skola.org.rs/publication/predlog-practicne-politike-za-edukaciju-prosvetnih-radnika-za-implementaciju-mip-u-obrazovni-sistem/)

Сигети, Валентина и Јањатовић Јовановић, Милица (2023). Медијска писменост на факултетима за образовање учитеља и наставника. Новосадска новинарска школа . Доступно на: <https://novinarska-skola.org.rs/wp-content/uploads/2023/02/Medijska-pismenost-na-fakultetima-za-obrazovanje-ucitelja-i-nastavnika.pdf>

Закон о основама система образовања и васпитања. Службени гласник РС, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон и 6/2020.

Mihailidis, Paul. "Are we speaking the same language? Assessing the state of media literacy in US higher education." *Studies in Media & Information Literacy Education* 8, no. 4 (2008): 1-14.

Notley, Tanya, and Michael Dezuanni. "Advancing children's news media literacy: learning from the practices and experiences of young Australians." *Media, Culture & Society* 41, no. 5 (2019): 689-707.

Schmidt, Hans. "Media literacy education at the university level." *Journal of Effective Teaching* 12, no. 1 (2012): 64-77.

Share, Jeff, Mamikonyan, Tatevik, and Lopez, Eduardo (2019). Preparing Educators to Teach Critical Media Literacy in Critical Media Literacy in Teacher Education, Theory, and Practice. DOI:10.1163/9789004404533_004

ДОДАТАК 1 - ПРЕДЛОГ СИЛАБУСА ЗА ПРЕДМЕТ МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ НА ФАКУЛТЕТИМА

ПРЕДМЕТ МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА О МЕДИЈИМА, КРЕИРАЊУ МЕДИЈСКИХ ПОРУКА; Уочавање и деконструисање стратегија медија у конструисању реалности; Стицање специфичних знања о креирању образовних програма о медијима.

ИСХОД ПРЕДМЕТА

СТЕЧЕНА ЗНАЊА О МЕДИЈИМА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ПУБЛИКЕ И КРЕАТОРА ОБРАЗОВНИХ ПОЛИТИКА И РАЗЛИЧИТИХ САДРЖАЈА У МЕДИЈИМА. Предлози курикулума за медијску писменост. Креирани модели добре праксе за различите садржаје у медијима који се могу применити као алатка у образовном процесу.

САДРЖАЈ ПРЕДМЕТА

У оквиру теоријске наставе се обрађују следеће теме:

основе новинарства

новинарска питања; слобода говора; јавни интерес; контексти; одабир догађаја вредних медијске пажње, извори информација; медијске манипулације и лажне вести;

основне теорије о медијским утицајима;
теорија чувара капија; теорија дневног реда; теорија медијских репрезентација; теорија користи и задовољства.

медији у улози контролора власти наспрам медија као извора пропаганде;
стратегије манипулације у масовним медијима по Ноаму Чомском; спиновање; политички маркетинг; псеудодогађај; истраживачко новинарство;

тржиште и уређивачке политике;
власништво медија; рекламе, спонзорства и прикривено оглашавање; таксе за јавни сервис, донирање и претплате; медији цивилног друштва; сензационализам; лајфстајл магацини наспрот дневних информативних новина;

поређење улога традиционалних медија, нових медија и друштвених мрежа: уредничке праксе медија спрам уредничке праксе друштвених мрежа; предност друштвених

мрежа у односу на традиционалне медије; друштвене мреже као извор у традиционалним медијима;

педагошки модели медијске и информационе писмености (погледати у Андевски и Вучковић (2012) Пролегомена за критичку педагогију медија); модел интердисциплинарности - предности и недостаци; како инкорпорирати медијску писменост на специфичним предметим; медијска писменост као засебан предмет - предности и недостаци;

дидактика медија (развојне фазе како их је дефинисао Тулодзиецки, погледати у: Андевски и Вучковић (2012) Пролегомена за критичку педагогију медија). Фазе чине: заштитно-покривитељско медијско васпитање, естетски и културно оријентисано медијско васпитање, функционално-системско медијско васпитање, критичко-еманципаторско медијско васпитање и медијско васпитање оријентисано ка интеракцији и деловању;

Практична настава обухвата:

дискусије о остваривању јавног интереса;

селекција информација за централну информативну емисију;

форме говора мржње у медијима;

квантитативно-квалитативну анализу садржаја;

израду плана часа уз употребу вештина медијске писмености.

ЛИТЕРАТУРА

Примарна:

Андевски и Вучковић (2012) Пролегомена за критичку педагогију медија. Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов” у Вршцу и Филозофски факултет Нови Сад.

Валић Недељковић, Д. (2007) О новинарству и новинарима. Нови Сад: Филозофски факултет.

Секундарна:

Бодријар, Ж. (1991) Симулакрум и симулације. Нови Сад: Светови.

Гоне, Ж. (1998) образовање и медији. Београд. Clío

Дамњановић, Ц. (2005) Мали речник грешака (не само) за новинаре. Нови Сад: Media Art Service International

Еко, У. (1973) *Култура, информација, комуникација*. Београд. Нолит

Потер, Ц. (2010) Медијска писменост. Београд: Клио

Радок, Енди. (2018). Млади и медији. Београд: Клио.

Шаре, С. (2004) Како писати за новине. Београд: Медија центар

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА
И ДРУШТВЕНИ ДИАЛОГ

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ

УНИВЕРЗИТЕТ
БЕОГРАДУ

OLOF PALME
INTERNATIONAL
CENTER

